

[Szil Péter](#)**VÁLASZ GRÁD ANDRÁSNAK**

XLVII. évfolyam 44. szám, 2003. október 31.

Grád András A prostitúcióról és a megvert nőkről - tárgyilagosan c. írása (ÉS, 2003/40.) négy tételt állít a Prostitúció Nélküli Magyarországért Mozgalom nyílt levelével szembe (ÉS, 2003/38.). Több mint húsz éve dolgozom pszichoterapeutaként klinikai és elméleti téren, kezdetben Svédországban, majd Spanyolországban, a férfiak, ill. a családon belüli erőszak problematikájával foglalkozva. Az így szerzett ismereteim alapján kérdőjelezem meg G. A. állításait.

1. A prostitúció a szexualitásról szól és ezért megszüntethetetlen? Az emberi szexualitás főleg inter- (és nem intra-) perszonális, szociális tevékenység, míg az evés vagy az alvás fiziológiai alapszükséglet. Az utóbbi kettő hiánya halált okoz, a cölibátus nem. Nem csak katolikus papok körében probléma a pedofília. A pedofilek akkor is gyerekekhez nyúlnak, ha lehetőségük van felnőtt szexre. A zárt férfiközösségekben történő megerőszakolások a hatalmi struktúra felállításához szükséges megfélemlítés és megalázás eszközei. Erőszakos férfiak férfakkal is erőszakoskodnak. Nem erőszakos, kizárólag heteroszexuális férfiak nők hiányában maszturbálnak. Egyébként heteroszexuális, valójában biszexuális, nem erőszakos férfiak kölcsönös megegyezésen alapuló homoerotikus kapcsolatra lépnek egymással.

A prostitúció nem a szexualitásról, hanem az egyenrangú kapcsolatra való képtelenségről szól. Önismereti csoportokban és pszichoterapeutai praxisomban sok olyan férfival volt dolgom, aki - mivel a pornográfiából tanulta a nemek közti viszonyt - kettős világban élt, a pornográf fantáziák meghosszabbításaként prostituáltakhoz járt, és ezzel kockára tette szexuálisan kielégítő személyes kapcsolatát.

Igaz, hogy militáns kampány még sehol sem volt képes teljesen felszámolni a prostitúciót. Ám érv-e az, hogy egy jelenség felszámolására irányuló erőfeszítés még nem járt eredménnyel? A háborúzás is "ősi mesterség", amit sokan csupán az agresszivitásra mint alapvető emberi késztetésre vezetnek vissza. Aki az emberi jogokat - ezt a nem ősi, hanem a szellemi és társadalmi evolúció során létrejött fogalmat - tartja szem előtt, mégis a háborúk ellen kötelezi el magát. A prostituáltak helyett a kliensek tevékenységét tiltó és büntető svéd modell ráadásul kézzelfoghatóbb eredményeket tud felmutatni, mint az a megközelítés, amely láthatatlanná teszi és így oltalmazza, sőt bátorítja a prostitúció klienseit, ill. a nők elleni erőszak elkövetőit.

Miféle rosszul értelmezett férfiszolidaritásból keres G. A. "észérveket" a prostitúció igazolására? Lehet, hogy a prostitúció pusztá léte, ill. a bántalmazott nők tragédiájáért és áldozat voltáért viselt felelősség tagadása egyfajta biztonságot ad a férfitársadalom tagjainak? Lehet, hogy ez arra kell, hogy alkalomadtán ők is levezethessék az uralkodó

férfiszerep páncélruhájának szorítása okozta feszültségeket? ("és testem végül megbetegedett / mert férfi vagyok és nem tudja senki, / még magam sem, hogy mennyit szenvedek" - írta József Attila.) Sok férfi azokkal a nőkkel szemben védi magát és férfitársait, akik nem fogadják el a szerepekből eredő egyenlőtlenséget, s így lyukakat ütnek a páncélzaton. Bárcsak a férfiak a nem kívánatosnak tartott jelenségek elkövetőivel és haszonélvezőivel vállalt cinkosság helyett abban támogatnák egymást, hogy megkérdőjelezzék a szerepeket, és az igazságérzettel összeegyeztethető alternatívákat találjanak az azokból adódó vélt vagy valós előnyökre.

(Folytatás a 14. oldalon)

Válasz Grád Andrásnak

(Folytatás a 13. oldalról)

2. A prostituáltak nem állnak kényszer alatt? G. A. elismeri, hogy a "prostituáltak legnagyobb része külső körülmények hatására" kerül erre a "pályára". Mégis hangsúlyozza, hogy "választják", méghozzá "saját elhatározásuk alapján", ezt a "jövedelemszerzési forrást". Pont G. A. ne ismerné a "Stockholm-szindrómát"? A pszichológusok azt nevezik így, amikor valamilyen - fizikai, érzelmi vagy gazdasági jellegű - kényszer létbizonytalansággal és elszigetelődéssel párosulva annyira elidegeníti az áldozatot, hogy az még saját áldozat voltának sincs tudatában, és a "hálát" pusztán a létéért "szeretetté" szublimálja az őt fogva tartó személy iránt. A fizikailag is bántalmazó strici csak a jéghegy látható csúcsa a rendszerben, amelynek kényszere alatt a prostituáltak élnek. Az osztálytársadalmi viszonyokat, a hétköznapi együttélési formákat, a szexualitás célját, funkcióját és módjait még ma is ősi férfiszempontok határolják be. A férfi homoszexuális prostituáltak létezése sem cáfolja azt, hogy a prostitúció mögött férfiak által gyakorolt kényszer állna, hiszen ők is hatalmi helyzetben lévő férfiak szexualitását szolgálják ki.

G. A. a fizikai erőszakot sem tekinti kényszernek: "A prostituáltak egyes csoportjait futtatóik csakugyan bántalmazzák, csak hogy ezek a bántalmazások nem az ő prostitúcióra kényszerítésükkel kapcsolatosak, hanem az adott társadalmi csoporton belül "szokványos" viselkedésforma - természetesen ettől függetlenül elítélendő - részei." Ismerős az érvelés. A női nemi szerv megcsonkítása a világ több részén szokás, amelyet az emberi jogi szervezetek igyekeznek kivonni a "kultúra", tehát a tolerálandó viselkedésformák meghatározása alól. Egy pátriárka (vagy a patriarchátus értékeit továbbvivő aszszony) nem mondja ki, hogy a női nemi szerv megcsonkításának az a célja, hogy véglegesen megfossza a nőt a szexualitás örömétől. Egy a családjá és kultúrája által túszul ejtett lány nem tud szembeszállni ezzel a kényszerrel külső segítség nélkül. Hasonlóképp a bántalmazó strici azzal tér ki a felelősségre vonás elől, hogy a lány önként lett prostituált, a verés ettől független szokás. A prostituált is ezt mondja, hacsak a társadalom nem biztosít számára hathatós védelmet és emberi alternatívát a rendőrség vagy a bíróság elhagyása után is.

3. A nők legalább annyira bántalmazznak férfiakat, mint fordítva? G. A. érvelésében összemosódik az "agresszivitás", ill. az "agresszió" és az "erőszak" (egy hatalmi helyzet fenntartására irányuló szisztematikus módszer) fogalma. "Nagyon gyakran előfordul, hogy egy kapcsolatban a nő legalább annyira felelős a kapcsolat ellehetetlenüléséért, tengernyi -

nem fizikai - agressziót tanúsít, míg végül elcsattan néhány pofon [...] az önkontrolljukat veszített férfiak" részéről. Ez "természetesen elfogadhatatlan magatartás", de nem az ő egyedüli felelősségük. G. A. szerint a prostituáltak választanak és nem kényszer hatására vesztik el az önrendelkezési jogukat, míg az önuralmukat elvesztő férfiak részéről nem választás erőszakkal orvosolni a kapcsolat ellehetetlenülését. Arról szó sem esik, hogy a családon belüli erőszak alapja az egyenlőséggel szembeni intolerancia lenne. Hány esetben takarja "a kapcsolat ellehetetlenülése" az engedelmesség vagy az ún. "házastársi kötelességek" megtagadását, vagy ún. "nem nőies" viselkedést? Mennyire érez sok férfi lehetetlennek egy kapcsolatot, amikor a hétköznapi együttélésbe beépült szubtilis kommunikációs formák (Luis Bonino kollégám "mikromacsóságoknak" nevezi őket) már nem elegendőek a nők feletti uralom fenntartására?

4. A nők nagy része maga keresi a bántalmazó férfiakat? A bántalmazást sorozatosan megélő nők pszichológiai háttere és még inkább valós élettörténete figyelmet érdemlő kérdés, amelyre valóban "hamisan leegyszerűsítő" lenne az a válasz "miszerint "minden férfiban ott szunnyad a brutális állat"". G. A. szerint "a nőmozgalmak" sugallják ezt a választ - én még nem találkoztam vele. Ám maga G. A. beszél arról, hogy terrorizáló apával felnőtt nők "brutális társakat" választanak "amúgy teljesen tudattalanul" és "amikor egyiktől elmenekülnek, már jön is a következő, és pszichoterápiás munka nélkül remény sincs ennek az ördögi körnek a megszakítására". Tehát nem szunnyad minden férfiban brutális állat, ám mégis jön (honnan?) egyik brutális (mitől?) férfi a másik után, aki hagyja magát elcsábítani a további brutalizálást igénylő nőtől. Kár, hogy ez nem készíti G. A.-t arra, hogy érdemesnek tartsa épp ezeket a férfiakat elemezni, vagy hogy legalább úgy gondolja, talán ők is pszichoterápiára szorulnak. Pedig rájuk férne.

Szil Péter

 [nyomtatás](#)